

Най-голямата промяна в системата ще донесе по-високи втори пенсии и сега е времето да направим първа крачка към тях

- Source: money.bg, Online
- Date: 27-08-2026, 16:05
- Country: Bulgaria

България прави най-голямата крачка към промяна на пенсионния си модел от четвърт век насам. **Мултифондовете** във втория и третия осигурителен стълб ще променят коренно начина, по който пенсионните дружества управляват **спестяванията** на няколко милиона работещи **българи**.

Именно затова Money.bg създаде поредицата "Твоята пенсия, твоето бъдеще". В нея даваме думата на експертите, които ще обяснят как работи новият модел, какво ще се промени за осигурените и как тези промени могат да се отразят на бъдещата им пенсия.

"Пенсията ще бъде много по-висока, отколкото сегашната". Това е най-важното послание, което трябва да запомните от разговора на Money.bg с Дилиана Германова, изпълнителен директор на ПОК "Съгласие" АД. Срегнахме се с нея, за да ни обясни повече за "най-съществената промяна в допълнителното пенсионно осигуряване след въвеждането му", която въвежда **мултифондов** модел и от която се очаква да подобри финансовото състояние на бъдещите пенсионери.

От 1 януари 2027 година парите за втора пенсия ще имат три посоки на управление, разделени спрямо риска - консервативна, балансирана и динамична, като за целта ще бъдат създадени съответните подфондове, познати вече и като **мултифондове**. Чрез тях **спестяванията** за втората задължителна пенсия за всички работещи **у нас**, родени след 31 декември 1959 година, ще растат по-бързо.

Пенсионният път ще преминава през 3 фонда в търсене на по-висока пенсия

Това ще стане възможно благодарение на различните нива на риск, през които всеки осигурен ще преминава по време на кариерния си път.

Консервативният фонд позволява до 25% от активите му да бъдат инвестирани във финансови инструменти с променлива доходност. Това са всички активи, чиято възвращаемост не е предварително фиксирана и съответно доходът може да се покачва или да пада в зависимост от пазарните условия. Целта на фонда е запазване на стойността на натрупаните средства при ниско ниво на инвестиционен риск.

Балансираният фонд по същество репликира досегашния начин на управление и надгражда пропорцията инвестиции в променливи активи до 55%, с което се цели постигане на оптимална доходност при умерена степен на поетия инвестиционен риск. Най-рисков е динамичният фонд, при който позволява до 90% от вложения да бъдат в акции, облигации, дялове или други инструменти.

"Когато си в началото на трудовия си път и имаш дълъг период напред за осигуряване, ти си склонен да поемаш по-големи рискове и следователно можеш да си позволиш да инвестираш средствата си от пенсионния фонд в повече инструменти с променлив доход", обяснява Германова.

Всъщност, **законодателят** е предвидил всички осигурени до навършване на 50-годишна възраст да попаднат именно в динамичния фонд. Целта: по-бързо натрупване на капитал, който да осигури и по-високата пенсия. Бърза справка в статистиката на Комисията за финансов надзор показва, че става дума за над 2,64 милиона осигурени, които, ако не предприемат действия след 1 септември 2026 година, ще бъдат преместени в него.

Едва при навършването на 50 години клиентите преминават автоматично в балансиран фонд, което към момента засяга около 900 хиляди души (б.р. възрастовите диапазони в статистиката се различават от тези за подфондовете). В последните 3 години преди навършване на пенсионна възраст всички

осигурени преминават обратно в консервативния без вече право на избор. Казваме обратно, защото за всички онези, които вече имат отворена пенсионна сметка, ще се върнат към вече познатата доходност, каквато имат в момента - силно ограничена.

"Когато стигнеш 50-те, се приема, че вече си натрупал достатъчно средства и колебанията в пазарите могат да ти се отразяват вече по-негативно. Затова този подход на жизнения цикъл казва: отсега нататък ти трябва да намалиш апетита си към риска и да избираш инструменти, които не предполагат големи промени в стойността си, така че да поставиш под риск средствата си", обяснява логиката зад разпределението пенсионният експерт.

Първо дружествата съветват, после клиентите избират

За да помогнат на своите клиенти да изберат най-правилния подфонд за техните нужди, ПОК "Съгласие" АД и останалите пенсионни дружества подготвят подробни въпросници, на база на които ще определят рисковия профил на всеки осигурен. В него ще има различни въпроси от типа на "Как бихте реагирали, ако средствата в партидата Ви започнат да намаляват?" или "Каква част от бъдещия Ви пенсионен доход очаквате да идва от втория стълб?", чрез които експертите от всяко дружество ще установят готовността за риск и съответно ще предложат подходящ фонд. Клиентите обаче не са длъжни да се съобразят с препоръката и мога да изберат друг подход.

"Може да си на 27 години и да излезе, че си за консервативен фонд и съответно лицето може да не се съгласи с тази оценка и да избере друг. Така че този, който не е склонен да инвестира на млада възраст, има опцията да го направи, както и този, който е склонен да поема по-високи рискове на 49 години, може да избере динамичния вариант", казва Диляна Германова.

Тук е важно да се обясни, че дори и да не предприемете никакви действия по избора на подфонд, ще бъдете служебно разпределени според възрастта си. Но също така е важно да се каже, че капиталовият пенсионен стълб (втората пенсия) за разлика от разходно-покривния (пенсията от НОИ) стъпва до голяма степен на личната отговорност и крайните резултати вече ще зависят и от активното участие на осигурения.

Таксите намаляват и в полза на осигурените лица

Една от най-съществените новости в начина на работа на пенсионните дружества е промяната в събираните такси. С промените в КСО се предвиждат и сериозни изменения в размера и начина на определяне на таксите, начислявани от пенсионните дружества при управлението на средствата на осигурените лица. Таксата, удържана от всяка вноска намалява постепенно и от сегашните 3.75% спада до 2.10% през 2036 год. По-съществено изменение има при инвестиционната такса, която към момента се начислява единствено върху стойността на управляваните нетни активи и е в размер на 0.75% при задължителните фондове.

С измененията в КСО се предвижда тя да стане двукомпонентна, като една част ще продължи да се прилага към стойността на нетните активи, а друга ще се начислява върху постигнатата доходност от управлението на средствата в съответния фонд. Първият компонент от таксата се предвижда постепенно да спада и да достигне 0.20% през 2036 год. Вторият, този който зависи от постигнатия инвестиционен резултат, ще се покачва през годините и ще е различен за балансирания и динамичния подфонд. За консервативния подфонд не се предвижда такса върху постигнатата доходност. Основната цел, която се преследва с тези изменения, е управляващите дружества да станат по-активни и да се стремят да постигат по-висока доходност, което ще е изцяло в полза на осигурените лица.

Период Максимална такса До 31.12.2026 г. 3,75% 2027 г. 3,59% 2028 г. 3,42% 2029 г. 3,26% 2030 г. 3,09% 2031 г. 2,93% 2032 г. 2,76% 2033 г. 2,60% 2034 г. 2,43% 2035 г. 2,27% От 2036 г. 2,10%

Парите по сметката и първата пенсия са гарантирани

Друг важен момент, който трябва да се отбележи, е, че каквото и да се случи през годините, парите по всяка една партида са гарантирани и ще бъдат изплатени на осигурения - еднократно или под формата на гарантирана пенсия. Как става това?

Промените в Кодекса за социално осигуряване предвиждат от една страна както бе до момента дружествата да изплащат поне всички внесени брутни вноски през периода на осигуряване, а от друга страна вече и да гарантират размера на първата пенсия. Тя се изчислява индивидуално и ако изберете пожизнена, законодателят казва, че трябва да бъде изплащана до смъртта на осигуреното лице, независимо от обстоятелствата.

Казано по-просто, няма как да загубите спестяванията си във втория стълб, но може да не спечелите достатъчно от тях, ако не сте проактивни.

А ако пазарите тръгнат надолу?

Най-логичният въпрос при инвестирането на средства във финансови инструменти с променлива доходност е какво ще се случи с парите ми, когато пазарите тръгнат да падат? Отговорът на експертите: по време на много дълъг полет винаги има турбуленции.

"При тези инструменти е възможно да настъпват някакви временни колебания в стойността, но поради това, че имаш дълъг период на осигуряване, можеш да понесеш този риск", обяснява Германова. Разбира се, клиентите имат и опцията да сменят подфонда или направо управляващото дружество, но ако трусовете са засегнали целия пазар, ефектът от това би бил не толкова значим.

Тя прави и друго важно уточнение - на новите инструменти не трябва да се гледа като начин за бърза печалба. Да, те ще осигурят по-бързо нарастване на средствата по партидите в сравнение с досегашния модел, но не могат да служат за изкарване на бързи пари. Най-малкото защото достъпът до тях ще бъде отключен едва когато осигуреното лице навърши пенсионна възраст.

Защо реформата идва чак сега?

Вторият задължителен капиталов стълб е въведен в пенсионната система на страната още през 2000 година с концепцията да облекчи натоварването в държавното осигуряване, като позволи на работещите да натрупват средства и в частна партида. "Това е може би най-съществената промяна изобщо след въвеждането на допълнителното пенсионно осигуряване", казва за мултифондовете Германова. И тук идва въпросът - а защо чак сега?

Тя вижда причините затова в спецификите на времето от началото на века, в което се появяват въобще фондовете. "С оглед липсата на натрупан капитал, с оглед липсата на добре функциониращи регулирани пазари, с оглед липсата на финансова култура, разбирам защо законодателят тогава не е поел този риск", казва тя. И добавя: "Смятам, че сега точно е моментът. Може би, леко закъснял, но напълно адекватен за времето си".